

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.800

Nr. 3

25. februar

74. årg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1953

-og Regnen kommer ...

naar og hvor
De ønsker det
fra

DVI

VANDINGSANLÆG
-omgaaende Levering
-forlang Brochure,

DANSK VANDINGS INDUSTRI
PROJEKTERING · FABRIKATION
INGENIØR HOLGER ANDERSEN
SNOGHØJ FREDERICIA · TELEFON ERRITSØ 125

- billigere
hurtigere og
mere effektiv end
nogen anden traktor!

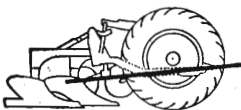
ALLIS-CHALMERS

løser alle opgaver i Deres bedrift

ALLIS CHALMERS er uden sammenligning den mest alsidige traktor. De kan vælge. På rekordtid løser den året igennem alle opgaver i den daglige drift... Den trækker selvbindere og tærskværk, plov, radsåmaskine, radrensere, harve, side-, hesterive eller gødningsspreder, og den er yderst velegnet til al daglig transport. For den mindre bedrift kan alle gamle redskaber anvendes. Påmontering og aftagning af redskaber sker uden brug af ekstra værktøj på mindre end 10

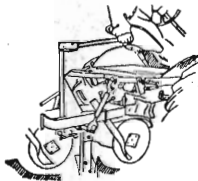
minutter. Og dertil byder ALLIS CHALMERS den mest økonomiske og sikre drift! ALLIS CHALMERS udfører 4 hestes arbejde med kun en mands betjening. Iflg. Statens Redskabsprøver bruger ALLIS CHALMERS kun 239 gr. pr. hk pr. time. Ingen anden traktor giver Dem så mange fordele.

Tal endnu i dag med nærmeste forhandler... se ALLIS CHALMERS i arbejde!

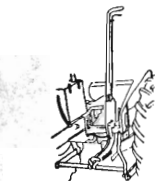

Plovens trækpunkt er monteret i traktorens tyngdepunkt. Giver ligelig fordeling af traktorens vægt.

Sideindstillingshåndtaget til regulering af furebredde betjenes nemt fra førersædet. Dette har især betydning ved kørsel i kuperet terræn.

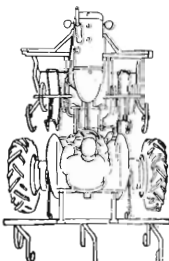
Effektiv mekanisk dybderegulering.

Model B er bygget, så den passer i alle række kulturer og gi-

ver fuldstændig frit udsyn for traktorføreren i rækkeafstanden fra 18"-44".

12 afgørende fordele har gjort ALLIS CHALMERS til verdens mest populære traktor!

1. Fri højde under traktoren.
2. Frit udsyn for traktorføreren.
3. Ideel til rækkeafgrøder og kulturer i stor højde.
4. Rigtig vægtfordeling og dermed mindre dødvægt.
5. Trækpunktet i traktorens tyngdepunkt — foran baghjulene.
6. Større trækraft og bedre økonomi.
7. Montering af redskaber på få minutter.
8. Bekvem hydraulisk løft af alle redskaber.
9. Ingen daglig smøring.
10. Støv- og vandtæt magnet i den 4 cyl. motor.
11. Speciel traktormotor (ikke bilmotor) med lavt omdrejningstal (1400).
12. Den specielle plov- og redskabskomb. sikrer bedre udført arbejde end nogen anden traktor.

Generalrepræsentant

ICI A

Glostrup - Telf. Glostrup *1900

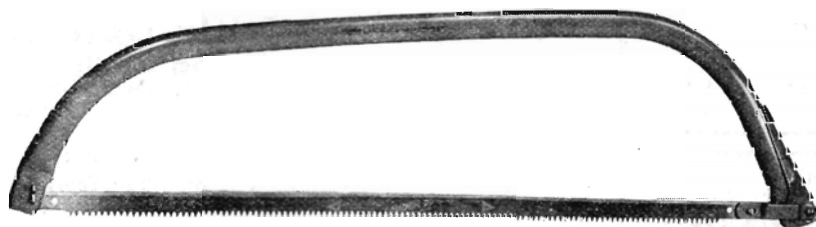
Riktig

HÆRDNING

TANDING

FORM

STÅL

*fordele som har skabt SANDVIK
savenes popularitet i skovene*

SANDVIK

SAVBUE..... nr. 8
ENMANDSSAV nr. 704
ENMANDSSAV nr. 242

SKOVFRØKONTORET

Forsikring skal man ha'..
BALTICA

Herning Hede- & Discontobank

10—12¹/₂, 2¹/₂—5
Telefon 5 . 273 . 720

Vestjysk Trælasthandel

Varde
Betonvarefabrik

H. Kunøe og Aage Pedersen
Varde . Tlf. 819 - 520

Landbrugsrør (drænrør)

efter Ingf. normer.

FORLANG TILBUD

Frøaviscentret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 533
Frøavl og frøhandel

PALUDANS PLANTESKOLE

--- KLARSKOV ---
130 tdr. land

*Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétræer*

Forlang prislister
TELEFON KLARSKOV NR. 9

Viborg Papir-Comp.

Papir & papirvarer en gros.
Bogtrykkeri.
Kontorforsyning.

Skt. Mathiasgade 31—33.
Tlf. Viborg 802—803.

Til alle slags bygninger

DANSK

ETERNIT

TÆG- OG VÆGBEKLÆDNING

DANSK ETERNIT FABRIK A/S
AALBORG
SALGSKONTOR:
KAMPMANNSGADE 2 . KBHVN.V
TELEFON: CENTRAL 3785

SPEJLBORGS PLANTESKOLE

BRØNDERSLEV
Telefon 382

SKOV-, LÆ-
OG HÆKPLANTER

Aktieselskabet
L. Hammerich & Co.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 . Tlf. 7050 (3 linier)
Aarhus

Alt i prima røde drænrør.

Silkeborg, Herning og omliggende
teglværkers salgskontor

Torvet 6, Silkeborg Telefon 1200

repræsenterende følgende værker:

A/S Lysbro Teglværk.
De Forenede Teglværker,
Lysbro.
Bøgild Teglværk, Lysbro.
Vinderslevgaard Teglværk.
Paarup Teglværk.

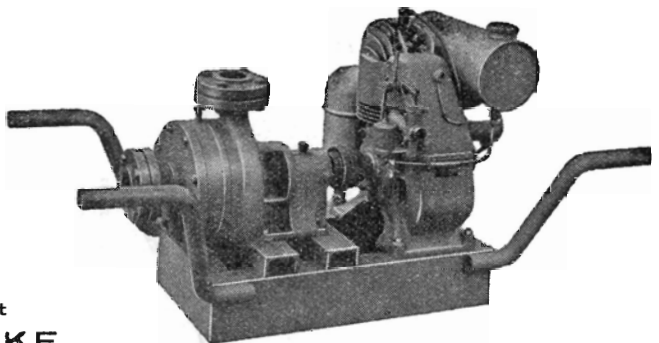
Bjødstrup Teglværk.
Gjern Teglværk.
Visgaard Teglværk.
Højris Teglværk, Ikast.
De Forenede Midtjydske
Teglværker, Herning.

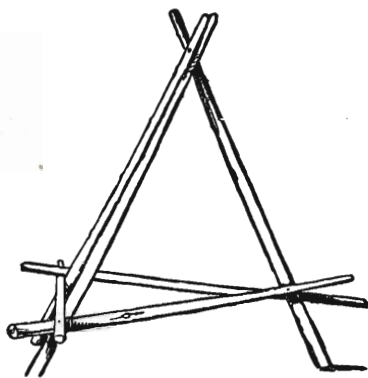
Afvandingspumper
Entreprenørpumper
Husvandspumper
Pumper for gartnerier
og ethvert andet
formål

Skriv efter tilbud og brochure

Aktieselskabet
DE SMITHSKE

JERNSTØBERIER OG MASKINVÆRKSTEDER - Aalborg - TELF. 6696

Stativer

til tørring af h  og fr afgr der
af runde granrafter

- 1: L ngde: Ben og tv rl gter 220 cm
Diameter: Trefod 6–8 cm diam. i top
Pris: Kr. 6,80 pr. stk. ab Brande
- 2: L ngde: Ben og tv rl gter 220 cm
Diameter: Trefod 4–6 cm diam. i top
Pris: Kr. 6,00 pr. stk. ab Brande

Stativerne kan sl s sammen under transport og opbevaring

Det danske Hedeselskab, Viborg

Telefon Viborg 1583

136 Millioner Afgr deenheder

(5 Gange saa meget som i 1880)

h stedes i Rekordaaret 1952

1. Kl.s Stammer

medvirkede til denne gode H st

R dkl ver, tidlig, Trifolium III
R dkl ver, tidlig, Taastrup III
R dkl ver, halvsildig, Trifolium III
Alm. Raigr s, sildig, Trifolium Viktoria I
Alm. Raigr s, sildig, E. F. Trifolium II
Hundegr s, Trifolium I
Engsvingel, Trifolium I
Kaalroe, Wilhelmsburger Trifolium X
Kaalroe, Rekord Taastrupgaard X
Gl n ært, Trifolium Rekord
Olieh r, Trifolium Rekord

er nogle af de h jtydende TRIFOLIUM-Stammer, vi tilbyder i Aar. Desuden f res de bedste Sorter og Stammer fra andre For dlere

Indsend Deres Bestilling nu

4 % Kontantrabat

3 % M ngderabat

A/S DET JYDSKE
FR AVLSKOMPAGNI
RANDERS

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S
Prima, røde drænrør
 i størrelse fra 2 til 15 tommer . Indhent tilbud Tlf. Højslev 3

Jydsk Skovfro
 Løndal pr. Addit - Tlf. Burgårde 6 u
 Frøindsamling i godkendte og udvalgte bevoksninger
 Alt frø leveres med angivelse af afstamning og spireevne
 Klængning og opbevaring for skovdistrikter
 Prislister sendes på forlangende

Kaas-
Briketter
 Hovedforhandler:
Nordjyllands
Kulkompagni
 Nørresundby
 Telf. 4227 . 4228
 Fabrik: Kaas
 Telf. Kaas 11

Mejeriernes og Landbrugets
ULYKKESFORSIKRING
 Telefon Minerva 350
 Gensidigt selskab
 *
 Ansvarsforsikring

Vester Farimagsgade 19
 København V.
 *
 Automobilsforsikring

HAMMERUM
HERREDS
 Spare- og Laanekasse
 Herning - Telf. 10 . 314
 Østergade 6
 Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk
 v/ E. M. Christiansen, Aarhus
 Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 7312
 Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen
 Købmagergade . København K.

AERGLIT
 DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr 3

25 februar 1953

74. årg.

Indtrædende medlemmer indtegnes hos selskabets forretningsførere. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Større bidrag modtages gerne. Tidsskriftet udgår ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlag til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Oplag 19.800 eksemplarer

Indhold: Vandingsens virkning og miljøfaktorernes indflydelse. — En ny planteplov med interessante muligheder. — Kalkningsforsøgene. — Fremstilling af formbrændsel i Danmark. — I få ord.

Vandingsens virkning og miljøfaktorernes indflydelse

Lederen af Sveriges Utsådesförenings Vallväxt avdelings vandingsforsøg ved Lund agr. lic. *Gösta Julén* har i Kungl. Lantbruksakademien holdt et indholdsrigt foredrag om kunstvandingsens problemer, som vi her tillader os at gengive efter Lantbruksakademiens tidsskrift i oversættelse ved civilingeniør *B. S. Andersen*.

En af de vigtigste forudsætninger for, at vanding lønner sig, er, at den udføres på det rette tidspunkt i forhold til de aktuelle vejrforhold samt til afgrødens art og udviklingstrin. Det er af den grund nødvendigt, at man kender de forskellige planters evne til at udnytte vandet i forskellige udviklingsafsnit og under forskellige klimaforhold samt den skade, som påføres dem ved svigtende vandforsyning i længere eller kortere tid. Jeg har derfor tænkt i dette foredrag at ville fremføre nogle synspunkter vedrørende planternes almindelige reaktion overfor varierende vandforsyning under varierende betingelser med hensyn til de øvrige miljøfaktorer.

For rigtig at forstå vandingsens virkning er det nødvendigt, at man gør sig klart, hvilke opgaver vandet har i planternes liv. I al korthed kan man sige, at vandet for planterne tjener dels som led i stofskiftets kemiske processer, dels som næringsstof og dels til transport af næringssalte og stofskifteprodukter. Til at opfylde planternes behov for vand til disse formål er meget små mængder dog tilstrækkelige.

På grund af den stadig stedfindende transpiration afgår imidlertid store mængder vand fra planterne til luften, og for at livsprocesserne skal kunne foregå normalt, er det nødvendigt, at tilsvarende vandmængder optages fra jorden. Hvor store vandmængder, der på denne måde oppumpes gennem planterne, er i høj grad afhængig af de forhåndenværende miljøbetingelser. Transpirationen er i overvejende grad en direkte fordampning og følger derfor samme love som fordampningen fra en fri vandoverflade. Den bliver således livligere ved forøget temperatur og dermed følgende nedsat luftfugtighed. Planterne har en vis evne til at modvirke, at transpirationen bliver altfor kraftig, idet spalteåbningerne lukkes, når planternes vandindhold synker. Herved vanskeliggøres imidlertid optagelsen af kulsyre fra luften, hvorefter kulsyreassimilationen indstilles mer eller mindre. I perioder med sparsom vandforsyning bidrager enhver faktor, som forøger fordampningen, derfor til at formindske produktionen af plantestof. Dette turde hos os i almindelighed være den alvorligste følge af en tørkeperiode, og man kan sige, at faren ved tørre somre ligger mere i en udsultning af planterne som følge af forhindret kulsyreassimilation end i den direkte vandmangel.

Så snart underskuddet af vand i jorden bliver så stort, at planternes saftspænding falder, og spalteåbningerne som følge heraf lukkes, opstår følgelig et tab. Dette bliver imidlertid mer eller mindre føleligt ved de forskellige afgrøder. En kornafgrøde kan udmærket tåle en midlertidig stilstand i væksten, da der jo her ikke er tale om at indhøste hele den producerede plantemasse. Kærneudbyttet kan nemlig blive lige så stort efter en sådan tørkeperiode, som hvis kulsyreassimilationen hele tiden var foregået uhindret, forudsat at tørken ikke har været så hård, at planterne har taget varig skade. Kornafgrøderne har imidlertid visse perioder, i hvilke de er følsomme for vandmangel — de såkaldte kritiske perioder. I disse kan alvorlige skader opstå, hvis vandtilførslen er for ringe. Vanding i sådanne perioder kan derfor få afgørende betydning for høstresultatet. En sådan periode er for eksempel skridningstiden.

Anderledes bliver forholdet for græsmarkerne. Høsten udgøres her af hele den producerede plantemasse, og hver dag, hvor tilvæksthastigheden bremses af formindsket kulsyreassimilation, medfører en udbyttereduktion, som ikke kan erstattes af en senere rigelig vanding.

Vil man ved hjælp af vanding forhøje udbyttet af græsmarkerne mest muligt, er det derfor vigtigt, at man ikke venter for længe med at give vand. Det tab man kan få ved en bevanding, som viser sig unødigt som følge af nedbør i den nærmeste tid efter vandingens udførelse, er som regel mindre end det tab, man risikerer ved en af tørke forårsaget nedsat assimilation.

Selv om man ved hjælp af vanding indretter det således, at planternes behov for vand er dækket, kan fuldt høstudbytte ikke opnås, hvis man ikke samtidig sørger for, at kravene med hensyn til alle øvrige vækstfaktorer er opfyldt på tilfredsstillende måde. Enhver faktor, som findes i underskud, bidrager nemlig til at formindske høstudbyttet. Det absolutte vandforbrug er dog stort set det samme, og det relative vandforbrug, d. v. s. den vandmængde som medgår til produktion af en tørstofenhed, vokser derfor. Udbyttet af vandingen falder således og dermed rentabiliteten. Den forøgede tilvækst, der følger rigelig vanding, medfører, at næringsbehovet bliver større. Dette medfører, at man jævnsides med vandingen må forøge tilførelsen af gødningsstoffer. Mange har ved vanding af græsmarker gjort den erfaring, at udbyttet af vandingen falder efter nogle år. Dette turde i høj grad finde sin forklaring deri, at man ikke har passet på at tilfredsstille det forøgede næringsbehov, hvorfor det tilførte vand ikke har kunnet udnyttes fuldtud.

Ifølge visse amerikanske forskere kan utilstrækkelig vandforsyning i sig selv udgøre en sådan væksthæmmende faktor. Dette skulle betyde, at man ikke alene får sænket høstudbyttet på grund af svigtende vandforsyning, men at man desuden får et ringere udbytte pr. enhed af tilgængeligt vand, end man ville få, hvis en større vandmængde havde været til rådighed for planterne.

Størrelsen af det absolutte behov for vand beror på afgrødernes udvikling. Da transpirationen hovedsagelig er en direkte fordampning, bliver den transpirerende vandmængde direkte proportional med den totale bladoverflade. Følgen heraf er, at vandbehovet er meget mindre hos en ny og lidet udviklet plantebestand end hos en fuldt udviklet. Det er som følge heraf dårlig økonomi med vand — hvis man ikke har mulighed for vanding — i en længere tørkeperiode at lade græsset stå for at afvente yderligere vækst under en kommende nedbørsperiode. Det er bedre økonomi med den i jorden værende

vandreserve at slå græsset, og derefter lade såvel det vand, som findes i jorden, som det, der senere tilføres ved nedbør, komme tilvæksten tilgode. På grund af den rigelige fordampning på den udviklede græsbestand, risikerer man nemlig en så stærk udtørring af jorden, at planterne kan tage alvorlig skade og tilvæksten derfor blive svag.

På den anden side udgør en kraftig græsvækst en effektiv beskyttelse mod direkte fordampning fra jorden. Har man mulighed for vanding, bør man undgå at tilføre vand umiddelbart efter et slet, da man på dette tidspunkt får store vandtab på grund af direkte fordampning fra den udækkede jordoverflade. Vandingen bør i stedet udføres nogle dage før afslåningen, så at vandet når at synke ned i jorden og blive tilgængeligt til fremme af tilvæksten.

Visse miljøfaktorer, som har meget stor betydning for vandingens rentabilitet, har vi ikke nogen mulighed for at påvirke. Det er de forskellige klimafaktorer, først og fremmest nedbør, temperatur og lys. For at vandingen kan få en god virkning, bør den tilpasses vejrliget, så de rådende klimaforhold udnyttes bedst muligt. Med hensyn til nedbøren kan det være tilstrækkeligt at sige, at vandingen så vidt muligt bør komplettere denne, så at planterne stadig har en tilfredsstillende vandmængde til rådighed. Temperaturen påvirker tilvæksten på den måde, at tilvæksthastigheden falder med stigende temperatur i perioder med svigtende vandforsyning. Dette beror på den tidligere omtalte vanskeliggjorte kulsyreassimilation ved forøget transpiration. Er vandforsyningen derimod tilfredsstillende, så at den såkaldte positive vandbalance er til stede, stiger tilvæksthastigheden med stigende temperatur.

Med hensyn til lyset er den almindelige opfattelse, at lys er en klimafaktor, som man almindeligvis har i overskud, hvorfor man ikke behøver at skænke den nogen nævneværdig opmærksomhed. Ifølge den danske plantefysiolog *Boysen-Jensen* er denne antagelse imidlertid ikke rigtig, når det drejer sig om planter med stor relativ bladoverflade. Ifølge *Boysen-Jensen* kan planter, som har en bladoverflade 3 til 4 gange den dækkede jordoverflade, fuldtud udnytte lyset selv på de klareste sommerdage. I tæt græsmarksbestand er den relative bladoverflade meget stor. Efter tyske undersøgelser drejer det sig m. h. t. lucerne om en bladoverflade, som er mere end 50 gange den

dækkede jordoverflade. I de undersøgelser, som jeg i de seneste år har haft lejlighed til at udføre ved hjælp af tilskud fra *Lantbruksakademien* og *Jordbrukets Forskningsråd*, har det også vist sig, at lysfaktoren har været af stor betydning for græsmarksbestandens tilvæksthastighed. Det ser her ud, som om der er en retlinjet sammenhæng mellem den tilgængelige lysmængde og tilvæksthastigheden.

Når det gælder om at udføre vanding, må man i første række sætte ind i perioder, hvor lys- og temperaturforholdene er sådanne, at den største tilvæksthastighed kan forventes. Ifølge de værdier, som er fremkommet i mine undersøgelser, kan man så opnå en stigende tilvæksthastighed fra foråret og frem til højsommeren, hvorefter den atter synker henimod efteråret. Denne tilvækstrytme afviger stærkt fra den, man sædvanligvis har på vore græsmarker som følge af, at vandforsyningen under normale forhold er en begrænsende faktor, som gør, at det rigelige lys og den høje temperatur ikke kan udnyttes fuldt af planterne. Det turde møde meget store praktiske vanskeligheder i de varmeste sommermåneder, når den største tilvæksthastighed ville kunne opnås, at tilføre så store vandmængder, at spalteåbningerne hele tiden kan stå åbne. Det er et spørgsmål, om det i det hele taget er muligt. I praksis bliver der ikke tale om at søge maksimaltilvæksthastighed opnået, men om at opnå en passende afvejning mellem på den ene side udgifterne til vanding og på den anden tabene som følge af en formindsket kulsyreassimilation. Forsøgsresultaterne viser dog meget tydeligt, at vandingen i første række bør koncentreres om for- og højsommeren, og årsagen hertil er ikke alene, at det største underskud af vand opstår i denne tid på grund af høj temperatur, men også, at man i denne tid får det største udbytte af det tilførte vand, fordi store lysmængder da står til rådighed.

Det er en kendt sag, at forskellige plantearter har forskelligt behov for vand. Det er sikkert mindre kendt, at lucernen blandt vore græsmarksvækster er den art, som har det største behov for vand. Denne påstand virker unægtelig noget overraskende, når man ved, at lucernen anbefales til dyrkning indenfor tørre områder, og når man endvidere har set lucernen være den eneste art, som i tørre år gav nævneværdigt udbytte. Det er imidlertid et faktum, at lucernens behov for vand for hver enhed af produceret tørstof er større end for nogen anden græsmarksvækst. Dette kompenseres dog af lucernens

meget dybtgående rodsystem. Takket være dette, kan lucernen udnytte fugtighedsreserven i et meget dybere jordlag, end hvad der er muligt for kløverarterne og græsset. Man ser også, at lucernens tørkemodstand forsvinder, hvis den dyrkes på grund jord, hvor rødderne således ikke har mulighed for at trænge ned i dybden, og lucernen lider mindst lige så stærkt af svigtende vandforsyning som de øvrige græsmarksvækster. Disse forhold bevirker, at lucernen i almindelighed kan give et tilfredsstillende høstudbytte i perioder med lav nedbør, men at den på den anden side fordrer meget store vandmængder for at kunne give maksimalt udbytte. Kløverarterne fordrer på den anden side i tørkeperioder en vis vandtilførsel for overhovedet at kunne give tilfredsstillende høstudbytte, men de kan give virkeligt topudbytte med mindre vand end lucernen.

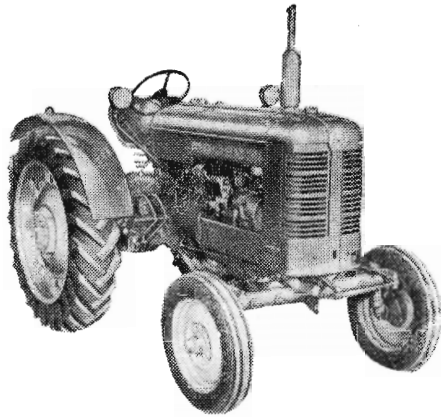
Også ud fra et andet synspunkt har rodsystemets dybde betydning med henblik på vanding. Planter med dybtgående rodsystem kan nemlig bevandes med betydelig større vandmængder pr. gang end en afgrøde med et grundere rodsystem, idet kun det vand, som opmagasineres i det rodførende lag, kan nyttiggøres af planterne.

Da det fra et økonomisk synspunkt er fordelagtigere at kunne give et mindre antal bevandinger med store vandmængder end at opdele den samme vandmængde på et større antal bevandinger, turde lucernen trods sit store relative vandbehov være bedre egnet for vanding end rødkløveren, forudsat at tilstrækkelige vandmængder er til rådighed.

Af det foregående fremgår, at det er af stor betydning, at bevandingerne udføres på det for planterne rigtige tidspunkt. I praksis er det imidlertid meget vanskeligt at afgøre, hvornår dette tidspunkt indtræffer. Man kan ikke vente, til planterne viser tegn på visning. Disse tegn optræder langt senere end spalteåbningernes lukning. Når planterne begynder at visne, har de måske allerede i flere dage været forhindret i at assimilere. Noget bestemt kriterium på det tidspunkt, hvor vanding skal sættes ind, har vi ikke endnu. Det var dog ønskeligt, at man kunne finde et sådant, og efter min opfattelse er dette en af forskningens vigtigste opgaver på dette område. Når planternes vandregulering og assimilation er så nær knyttet til spalteåbningernes bevægelser, forekommer det mig, at man ganske enkelt måtte kunne finde et sådant kriterium ved at studere disse. Dette så meget mere,

ANDELS - MASKININDKØBET

Atter en ny **MUNKTELL**

I begyndelsen af marts kan ANDELS-MASKININDKØBET præsentere den sidste ny MUNKTELL TRAKTOR, type BM 200 med benzinmotor, for det danske landbrug.

Den ny MUNKTELL TRAKTOR har 32 hk benzinmotor med et meget lavt brændstofforbrug. Hjulenes dimensioner er rigtige, sporvidden indstillelig og vægten ideel - derfor er den let at køre. Den ny MUNKTELL kan desuden udstyres med det nyeste 3-punkts løft, og redskaberne kan monteres direkte.

Forlang tilbud og demonstration hos afdelingerne eller

ANDELS-MASKININDKØB

Axelborg, København V — Telefon BYen *9556

VESTJYLLANDS MERGELFORSYNING

Andelsselskab

påtager sig

udnyttelse af lokale lejer og tilrettelægning af mergelleverancer.

Moderne grab-materiel til rådighed. - Levering af højprocentig mergel fra egne lejer.
Jordbrugskalk og pulv. kalk i fine kvaliteter fra Hillerslev Kalkværk.

Alle oplysninger og tilbud fås hos:

TRIER HØJ,
kasserer,
Vostrup.

I. M. LAURIDSEN,
næstformand,
Gørding.

JESPER JESPERSEN,
formand,
Gødstrup

Effektiv

DESINFEKTION

af

Malkemaskiner . Spande
Kloaker . Redskaber
Rørledninger . Kærner
og Centrifuger

er den bedste Forudsætning for Fremstillingen af

første Klases Mælk

Brug derfor dagligt

● »CHL« CHLORAMIN ●

CHR. HANSEN'S LABORATORIUM A/S

Sct. Annæ Plads 3 . København K.

Nordjydsk Andels- Fjerkræslagteri

RANDERS - Telf. 5053

*Producenternes
eget slagteri*

Intet solidarisk ansvar
Se efter vor notering i
dagbladene hver mandag

Aktieselskabet

GYRO

Skive Jernstøberi
og Maskinfabrik

H. Theut

VIBORG - Tlf. 1559 . 1560

Brunkul - Mergel - Kalk

Midtjydsk Brunkul Industri

Tlf. Kolkær 28 x

Katrinebjerg Teglværk

Tlf. Hejnsvig 17

Mursten - Drænrør

SIN

Livsforsikring
Livrenteforsikring
Ulykkesforsikring
Ansvarsforsikring
Hospitalforsikring
Grundejerforsikring
Automobilforsikring

tegner man

Livsforsikrings-A/S af 1897

NORDISK

Ulykkesforsikrings-A/S af 1898

Hovedkontor:

St. Kongensgade 128 - Grønningen 17, København K. - Telefon 2860

Indhent tilbud

SPRIT

til teknisk Anvendelse.

som spalteåbningernes tilstand er meget let at undersøge med enkle hjælpemidler. Kunne man løse dette problem, ville vi tage et stort skridt fremad mod lønnende vanding.

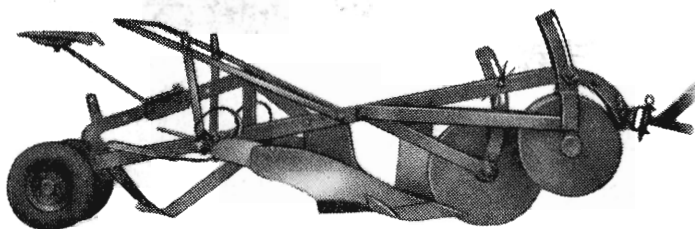
En ny planteplov

med interessante muligheder

(Tolneploven)

Af skovrider *Sven Larsen*.

Til udførelse af jordarbejde ved plantning af 1. kultur på åben mark, hvor der ikke er foretaget total dybdebehandling, har der i den sidste snes år næsten udelukkende været anvendt den i samarbejde med Det danske Hedeselskab fremstillede »Bovlund-planteplov«, som er en dobbeltsidet planteplov med fast grubber. Den udfører et fortrinligt jordarbejde, idet den frembringer noget nær den ideelle form for planterende, som med een behandling er klar til plantning.

Tolneploven.

Ofte har man ønsket sig, at man kunne udføre et tilsvarende jordarbejde inde mellem træerne i den rodfyldte jord. Der er vist mange, der har syslet med tanken, men har givet op over for vanskelighederne med at løse dette problem helt rationelt.

Når jeg er gået i gang med og har sat så meget ind på løsningen af denne opgave, skyldes det, at der overalt i hedeplantagerne ligger store foryngelsesopgaver, som det med de stigende priser på håndarbejde er økonomisk vanskeligt at få gennemført.

I tankerne var opgaven for mig at fremstille en dobbeltsidig plov, som kunne arbejde i rodfyldt jord uden at hænge i rødderne og uden standsninger, som kunne gå igennem mindre ansamlinger af kvas, svært græs, løst tykt mosdække og lign., og som, trækraft inclusive, ikke var over ca. 1,00 m bred. Derudover skulle ploven være forsynet med en grubber, som ligeledes uden standsninger af redskabet kunne løsne jorden i bunden af plovfuren i passende dybde, 25—30 cm, uden at hænge i rødderne.

En række forskellige principper blev gennemprøvet, og efter mange eksperimenter lykkedes det mig at finde frem til en virkelig brugbar konstruktion, hvis hovedprincipper var følgende:

Plovspidsen blev opslidset, og et stort rulleskær anbragt således, at dets bagerste kant går ind i slidsen, hvorved man opnår, at ploven uden at hænge i eller gå fast løftes over større rødder, som ikke kan gennemskaeres af rulleskæret. Ved særlig anordning er forenden af ploven indrettet således, at den let går i jorden og ikke lader sig

Tolneploven i transportstilling bag »Bristol« larvefodstraktor.

standse af mindre mængder kvas, tykt mos eller lignende. Grubberen er forsynet med en svær skråtstillet kniv og gjort bevægelig i lodret retning uafhængig af plovlegemet, så at også den passerer over hindringer, den ikke kan gennembryde.

I denne form er ploven i stand til med en passende smal trækraft mellem stående træer at udføre et jordarbejde, der svarer til det, den almindelige planteplov udfører på åbent terræn.

Som trækraft er her anvendt en smal larvefodstraktor, Bristol 20, med hydraulisk lift, og ploven er udført for lift i anhængerform, og iflg. sagens natur er den udført meget kraftig og solid, da den jo ikke kan undgå at komme ud for meget kraftige påvirkninger. Af praktiske grunde er den indrettet således, at der skal een mand til betjening af ploven foruden traktorføreren.

Redskabet er efterhånden så gennemprøvet her på distriktet, at der kan skønnes noget om dets anvendelsesmulighed og arbejdspræstation. Trukket af en tilstrækkelig kraftig traktor udfører den sammenlignet med hullegravning et jordarbejde af væsentlig bedre kvalitet til omkring den halve pris. Ved normal rækkeafstand og i

nogenlunde fremkommeligt terræn kan den pløje omkring 6000 lb. m rende pr. dag, ca 1 ha. Furens bundbredde er 40 cm. Med en larvefodstraktor kræver den ikke meget plads for at vende.

Alt efter pløjedybden og skarpheden på rulleskær og grubber-

*Plantefure under skærm i rødfyldt jord.
Kvas og vegetation er lagt godt til side.*

kniv vil der blive skåret en del mindre rødder over i jorden, og det vil måske i nogen grad kunne svække stabiliteten af eventuelle overstandere. Dog synes denne skade ikke at være generel, idet røddernes placering og dybtgåenhed for rødgran veksler fra træ til træ. Under alle omstændigheder anser jeg denne ulempe for mindre væsentlig sammenlignet med de fordele, der opnås dels med hensyn til sikkerhed for tilfredsstillende kultur og dels i økonomisk henseende.

Når det har været muligt for mig at nå frem til en rationel løsning, skylder jeg mest af alt bestyrelsen for A/S Tolne skov, hvis formand er proprietær A. Holm, Eskjær, tak for al hjælp, fordi man har troet på ideen, støttet den økonomisk og bl. a. anskaffet den fornødne ret kostbare trækraft, uden hvilken forsøgene ikke kunne være bragt til en heldig afslutning.

Ploven bliver nu fremstillet på Plovfabrikken »Bovlund«, Brandrup J.

Af fremstillingsmæssige grunde er der søgt patent på de for denne plov særegne anordninger.

Kalkningsforsøgene

I de jyske landboforeningers 52. planteavlsberetning har konsulenterne A. Dam Kofoed og Johs. Olesen afgivet en udførlig beretning om de igangværende store forsøg med kalkmidler, som på foranledning af kalkudvalget blev taget op i efteråret 1947 med det formål at sammenligne virkningen af forskellige kalk- og mergelformer anvendt under forskellige jordbundsforhold. Forsøgene tilsigter i første række at sammenligne kalkmidlernes reaktionshævende virkning, idet der ved prøveudtagning af hver forsøgsparelt hvert år føres nøje kontrol med jordbundsreaktionen. I 2 særlig omfattende forsøg er der dog hvert år desuden foretaget udbyttebestemmelse, ligesom en del af de øvrige forsøg i nogle år er høstet forsøgsmæssigt. I alle tilfælde har afgrøderne været holdt under observation, så en eventuel synlig forskel i virkningen af de forskellige kalkmidler har kunnet noteres.

I forbindelse med forsøgene udføres et meget betydeligt analysearbejde omfattende såvel kalk- og mergelformernes sammensætning som forsøgsarealernes jordbundsforhold.

Forsøgene gennemførtes med Støtte af *De danske Mergelskaber, Vestjyllands Mergelforsyning* og *Det danske Hedeselskab*.

Beretningen rummer på de 32 sider en række interessante detaljer, som vil få stor betydning for fremtidige kalkningsarbejder.

Her i tidsskriftet har tidligere været omtalt forskellige forhold, bl. a. fra et af de større forsøg i Sdr. Omme, og vi skal derfor fra beretningen gengive, hvad der denne gang skrives om Sdr. Omme-forsøget:

1. Der er i forsøget opnået et betydeligt større merudbytte efter tilførsel af mergel end efter tilførsel af jordbrugskalk, ligesom der er fundet en påfaldende forskel på virkningen af de forskellige mergelformer. Men den forskellige virkning har i alle tilfælde vist sig at være foranlediget af kalkmidlernes kobberindhold og er helt udlignet efter tilførsel af 50 kg blåsten pr. ha.
2. Merudbyttet, der er opnået ved at forøge kalktilførslen fra 4 til 8 t pr. ha, er kun tilsyneladende og betinget af den større kobbertilførsel med den store kalkmængde. Ved samme kobberindhold i kalkmidlerne eller efter tilførsel af 50 kg blåsten pr. ha, er der opnået samme merudbytte ved de to reaktionstrin, hvor Rt er henholdsvis 5.3 og 6.4 i gennemsnit af alle kalkmidlerne.
3. Resultaterne henleder opmærksomheden på nødvendigheden af en forsvarlig grundgødskning, også med mikronæringsstoffer, i forsøg med kalkmidler og kalkmængder og iøvrigt i forsøg i almindelighed under jordbundsforhold, hvor mangel på mikronæringsstoffer overhovedet kan tænkes at forekomme.

Det skal tilføjes, at kalk- og mergelformernes kobberindhold iøvrigt er af meget ringe økonomisk interesse og ikke bør tages i betragtning ved valg

TRIX-ANLÆG

til rensning af spildevand fra samlede bebyggelser, f. eks.

landsbyer og stationsbyer,

boligkomplekser, skoler m. m.

Hosstående perspektivtegning viser et anlæg af den type, som almindeligvis anvendes for et personantal af 3—500. Den forreste af de 3 store klaringstanke (G-tanken) er beregnet til tilbageholdelse af det grove slam, såvel det svømmende som det tilbundssynkende, og i de to påfølgende tanke (E-tankene) bundfældes det finere slam.

Den ovenfor omtalte art rensningsanlæg er iøvrigt velegnede for personantal fra ca. 200 til ca. 1000. Anlæggenes udførelsesform muliggør udbygning i flere tempi, således at anlægene f. eks. kan udføres for et givet personantal straks og senere udvides ved befolkningstilvækst.

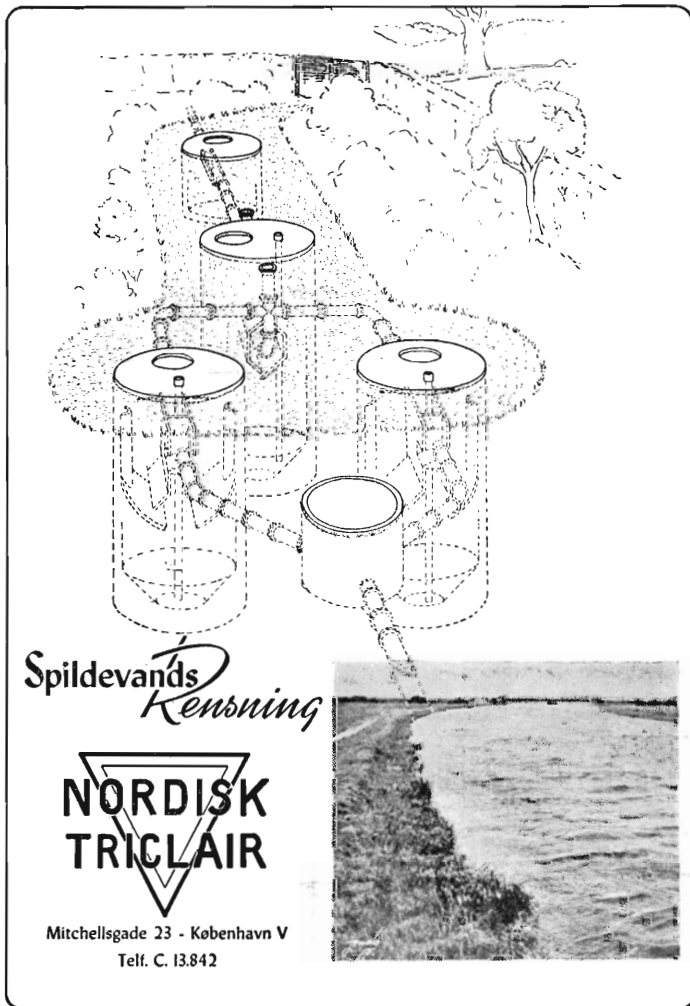
★

Dansk patent.

★

Forlang brochure og oplysninger vedr. separat kloaksystemet

SIVA

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

TELEFON SKIVE 1030

Alle størrelser i drænrør leveres

TELEFON VIBORG 1330

Nivaagaard Teglværk

Nivaas telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

Tårnsløsten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten

KÄHLERS Teglværk
Korsør

AKTIESELSKABET

SILKEBORG BANK

GRUNDLAGT 1882

Aktiekapital og reserver kr. 2.760.000

Telefon 1122 (5 linier) . Rigestelefon 7

Den gamle bank med de moderne forretningsprincipper

Teglværkernes
SALGSKONTOR

ESBJERG

Telefon 265 . 546

Drænrør

2" - 15"

Mursten - Tagsten

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK

v/ Marius Ødum
Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun \triangle mærkede varer føres
Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. Birck . Telefon 45 Kjellerup
Efter kl. 17: Rødkjærsbro telefon 14

FØRER KUN \triangle MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
FORLANG TILBUD

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby . Telf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget "Ringtanken" (Dansk patent nr. 59820)

Krogsgades Cementstøberi

v/ J. C. Halvorsen & sønner

Kontor:
Dannebrogsgade 22, Aarhus
Telefon 5019 . 5020

Ny fabrik i Vejlbj
Tlf. Riisskov 9319

Alt i betonvarer D. S. 400

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871

Aarhus: Hovedkontor
København: Nygade 1

Aktiekapital og reserver
andrager ialt ca. kr. 21.400.000,—

Røde drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telefon 67 Ulstrup

RØDE DRÆNRØR

føres altid på lager fra 2" til 8" - Tilbud til tjeneste

A/S GAMMELGAARD TEGLVÆRK

Telefon 187 . Skive

Stenvad

Cementstøberi

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle \triangle mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD

Telefon 921

Normrør

med garantimærket \triangle

Imprægnering

Brøndrør

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen

Telf. 111 Bjerringbro

ALLE

\triangle MÆRKEDE RØR

Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager

Altid leveringsdygtig

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon 58

Ølgod

Telefon 59

af kalkmiddel. Kobbermængder, der f. eks. tilføres sammen med 8 t kulsur kalk i Filskovmergel, beløber sig til ca. 1600 g pr. ha, hvilket svarer til indholdet i kun 6.4 kg blåsten.

Der tilføres kobber enten i form af blåsten eller i billigere kobberforbindelser (kobberkis) under alle jordbundsforhold, hvor kobbermangel kan tænkes at forekomme og dette uanset hvilken mergelform, der er anvendt. Man må ikke gå ud fra, at de små kobbermængder, der tilføres med mergelen, er tilstrækkelige til opnåelse af maksimal udbytte.

Ved tilsvarende opgørelser af resultaterne fra de to andre forsøg på nyopdyrket hedejord, Gudum Hede og Hejnsvig, viser det sig, at kalkmidlernes kobberindhold også i disse forsøg har spillet en betydelig rolle for merudbyttets størrelse, selvom sammenhængen mellem kobberindhold og merudbytte er mindre sikker end i Sdr. Omme-forsøget. Med hensyn til disse 2 forsøg henvises til afsnittet om de enkelte forsøg.

Fra og med 1953 vil man fra kalkudvalget foranledige alle kalkmiddel-forsøgene grundgødede med kobber og mangan.

I beretningens resumé hedder det:

Beretningen omfatter 5 års resultater af 14 forsøg med kalkmidler, hvoraf de 13 er gennemført i Jylland. Der er gjort rede for forsøgenes planlægning og anlæg, herunder givet en oversigt over de afprøvede kalkmidlers geologiske oprindelse og indhold af kulsur kalk. De jyske forsøg gennemføres i 2 serier, hvoraf den ene omfatter 5 forsøg med kalkformer, den anden 8 forsøg med mergelformer. I gennemsnit af forsøgene med kalkformer findes, at de forskellige former af jordbrugskalk i hovedsagen har givet samme reaktionsstigning. Stigningen synes dog at være foregået noget langsommere for råkalk, Hillerslev, end for de mere findelte kalkformer.

I forsøgene med mergelformer er som »målemiddel« medtaget pulv. kalk fra Hillerslev. Pulv. kalk har givet større reaktionsstigning end mergelen. Klaabygaardmergel har givet den mindste reaktionsstigning. De øvrige mergelformer har stort set virket ens. Reaktionstallene har nået højdepunktet allerede efter 2 års forløb, hvorefter de begynder at falde igen, stærkest for den lille kalkmængde.

I afsnittet om kalkmidlernes følgestoffer gøres rede for kalkmidlernes indhold af fosfor, kalium, mangan og kobber. Det fremhæves, at følgestofferne ikke er uden interesse, men at deres økonomiske betydning ikke må overvurderes. I Sdr. Omme-forsøget vises, at en påfaldende forskel i kalkmidlernes virkning udelukkende skyldes mergelformernes indhold af kobber, der iøvrigt kun andrager fra ca. 80 til ca. 800 gram pr. ha tilført sammen med 4 t kulsur kalk. I to andre forsøg (Gudum Hede og Hejnsvig), hvor der også er fundet sikker forskel på kalkmidlernes virkning, synes denne ligeledes at hænge sammen med mergelformernes indhold af kobber, muligvis også mangan.

I afsnittet om de enkelte forsøg gives udførlige oplysninger om jordbundsforholdene i hvert forsøg, idet der som grundlag bygges på slemmeanalyser og kemiske analyser udtaget i jordprofiler til 1 m dybde. For hvert forsøg vises desuden reaktionskurverne efterår 1952 efter tilførsel af de to kalkmængder. Reaktionsstigningen findes at være noget forskellig fra sted til sted, alt efter jordbund og udgangsreaktion. Spørgsmålet om reaktionsstigningen på forskellige jordtyper vil iøvrigt blive nærmere behandlet i en senere beretning i forbindelse med redegørelse for kalkbehovsbestemmelser, der med års mellemrum er udført i forsøgsjorderne.

has.

Fremstilling af formbrændsel i Danmark

Tidsskriftet udsendte i 1941 et særnummer, hvori konsulent *Axel Krøigaard* gennemgik tørveindustriens forskellige produktionsmetoder. Dengang var metoderne for fremstilling af formbrændsel ikke så langt fremme som nu. Selv om tørveindustriens store tid synes at være ovre her i landet, bringer tidsskriftet dog denne supplerende redegørelse om formbrændsel.

Som et led i den omfattende udnyttelse af de danske moser til brændselsproduktion, som de svigtende tilførsler af udenlandsk brændsel nødvendiggjorde i årene efter den tyske besættelse af landet i 1940, fremstilledes der i det store moseområde langs Aamoseåen på Midtsjælland betydelige mængder af såkaldt »stokertørve«, d. v. s. tørvesmuld til brug bl. a. for de store industrivirksomheder og kraftcentraler i København. Fremgangsmåden var den, at man ved hjælp af almindelige landbrugsharver løsnede det øverste lag af den velafvandede moses overflade. Efter nogen tids sol- og vindtørring i forbindelse med en eller flere vendinger af det løsnede materiale, var dettes vandindhold bragt ned til 30—35 pct., og det var derefter tjenligt til brug i stokerfyrsteder o. lign. Aftagerne kunne imidlertid ikke bruge »stokertørve« med et ret stort indhold af finkornet materiale (pulver), og i mange tilfælde blev man derfor nødt til at frasigte »pulveret« forinden leveringen af »stokertørven«. Efterhånden ophobedes der store oplag af dette pulver, der til at begynde med ikke kunne finde anvendelse. Inden længe var der dog driftige folk, der fik fremstillet nogle simple briketpressere, og de fremstillede »briketter«, som de til at begynde med benævntes, fandt rivende afsætning til meget høje priser. Det varede naturligvis ikke længe, forinden producenterne fandt ud af, at det var en betydelig bedre forretning at oparbejde alt det i mosen opharvede materiale i presserne i stedet for at sælge en del af det som stokertørve, og man var hermed inde på fremstillingen af »formbrændsel«, som produktet blev kaldt, da myndighederne gav nærmere regler for, hvad der måtte benævnes »briketter«, og hvad der måtte kaldes »formbrændsel«.

Den således dannede tørvefremstillingsmåde vandt hurtigt udbredelse i den øvrige del af landet, og den er nu den mest benyttede, således som det fremgår af fig. 1.

Fremstilling af fræsetørve (tørvesmuld)

For at en mose skal være velegnet til fremstilling af tørvesmuld

efter fræsetørvprincippet, må den have nogenlunde jævn overflade, og tørvemassen må være forholdsvis stærkt humificeret, foruden at askeindholdet naturligvis skal være rimelig lavt. Dernæst er det af afgørende betydning, at mosen er så stærkt afvandet som overhovedet muligt. Den mest økonomiske produktion er opnået på sådanne

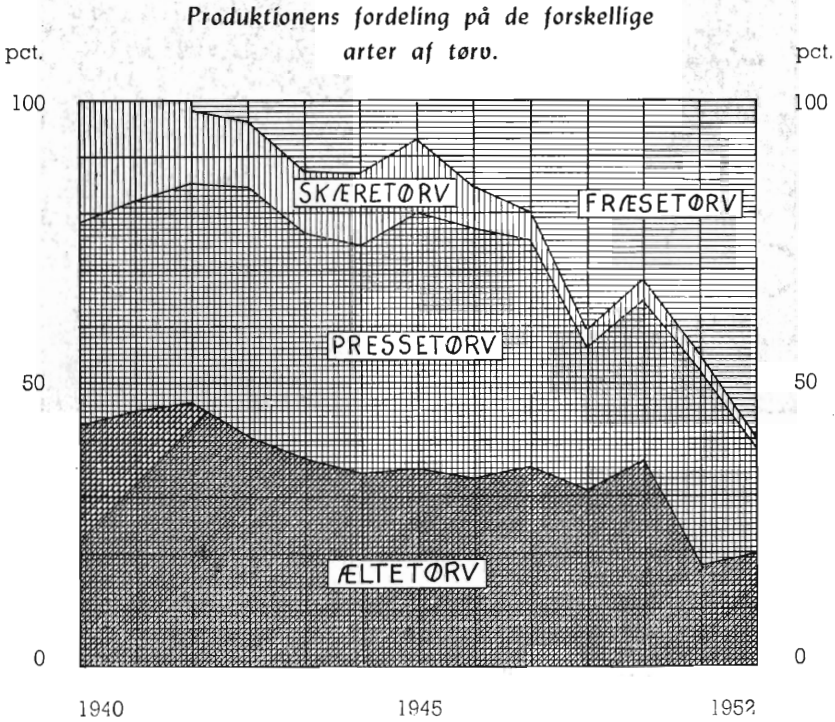

Fig. 1.

arealer, der tidligere er blevet så stærkt afvandet, at de er blevet til dels uegnet for landøkonomisk udnyttelse på grund af udtørring af de øvre lag.

Oparbejdningen af fræsetørven på mosen sker almindeligvis ved hjælp af harver. De fleste steder benyttes spidstandede harver med ringe afstand mellem tænderne, idet erfaringen har vist, at det er af stor vigtighed, at der løsharves så tyndt et lag tørvemasse som muligt ad gangen, og at dette er så finkornet som muligt.

Opharvningen kan kun foretages i tørvejr, hvilket medfører, at produktionen er noget ustabil. Vendingen af det løsharvede materiale foretages som oftest med lette ukrudtsharver med forholdsvis brede tænder.

Når smuldet er tilstrækkelig tørt — d. v. s. at vandindholdet er nede på 30 pct. eller derunder — skræbes det sammen i »revler« med

en sådan afstand, at der kan køres mellem dem. Hidtil har det været mest almindeligt at benytte hestetrukne skrabere (fig. 2), men i de

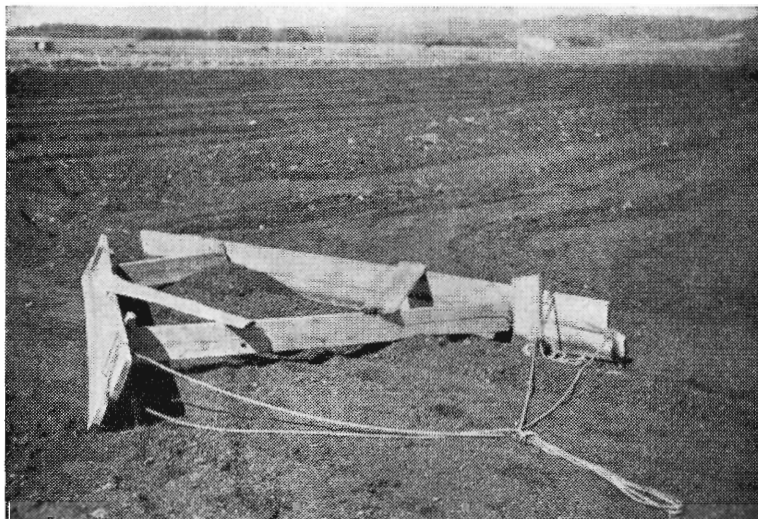

Fig. 2. Skraber til samling af fræsetørv.

seneste år er man i stigende grad gået over til at benytte »håndskrabning« (fig. 3).

Fordelen ved håndskrabningen er, at den byder større sikkerhed for, at der kun skrabes tørt smuld sammen. Dette fremtræder med en lysere farve end det våde smuld. Ved de hestetrukne skrabere er det uundgåeligt, at skraberens medtager mere fugtigt smuld fra de højere

Fig. 3.

partier samtidig med, at det tørre smuld fra lavere partier ikke medtages i fuldt omfang.

I de udpræget tørre perioder i forsommeren kan det undertiden knibe med at få det tørre smuld samlet så hurtigt, som det kan tørres af sol og vind, og f. eks. i sommeren 1952 indhøstedes der mange steder periodevis smuld med under 20 pct. vandindhold. Så tørt smuld kan det undertiden knibe for de almindelige formbrændselspressere at behandle.

Fra »revlerne« køres det tørre smuld nu enten direkte til fabrikken til brikettering eller til lagerbunker ved mosen eller fabrikken. Transporten sker i lave vogne med gummihjul (fig. 4).

Fig. 4.

Til læsningen benyttes lette skovle med store blade af træ eller tyndt metal. Mange foretrækker træskovlene, fordi der erfaringsmæssigt er mindre risiko for at »tage for dybt« i revlerne, så der medtages vådt smuld.

Ved de større virksomheder er det almindeligt, at der benyttes transportører ved oplægningen af smuldet i bunker ved fabrikken (fig. 5).

Bunkernes højde bør være så stor som mulig, idet risikoen ved uheldige vejrforhold i oplagringstiden da får underordnet betydning. Spørgsmålet om, hvorvidt det kan betale sig at tildække smuldstakene, er uafklaret. Nogle producenter ser deres fordel i at tildække bunkerne f. eks. med tagsten, medens andre anser dette for uøkonomisk. Som helhed gælder det, at jo højere bunken er, des mindre påkrævet er afdækningen.

Faren for *selvopvarmning* og påfølgende *selvantændelse* i smuldoplagene synes altid at være til stede, og det må erkendes, at man ikke har fuld klarhed over, hvilke faktorer det er, der betinger opvarmningen. Erfaringen synes at vise, at ensartet tørt smuld med

under 25—30 pct. vandindhold som regel kan opbevares uden, at der sker så stærk en selvopvarmning, at smuldet tager skade.

Det er ikke muligt på forhånd at angive, hvor mange tons fræsetørsv der kan fremstilles pr. arealenhed pr. sæson, fordi vejrforholdene som allerede anført er af så afgørende betydning for arbejdet.

Ved overslagsberegninger er det almindeligt at regne med, at der

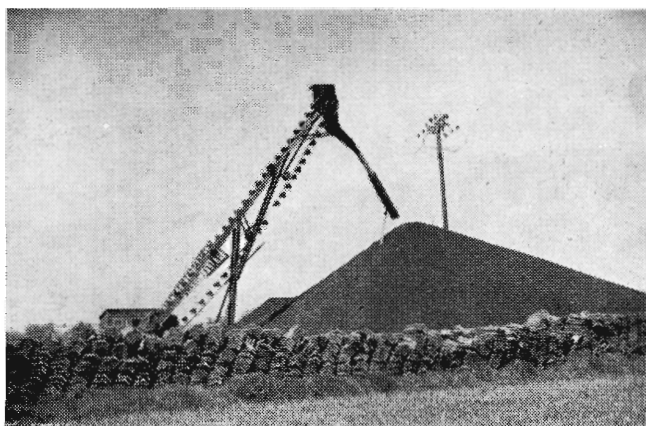

Fig. 5.

i en normal sommer kan fremstilles 6—800 tons fræsetørsv pr. ha, men under gunstige forhold er der opnået produktioner på 1500 tons pr. ha pr. sæson eller mere, medens man i andre år og andre egne har måttet nøjes med en tiendedel heraf.

(Fortsættes.)

I få ord — ★

Hedeselskabets forretningsførere

Den hidtidige forretningsfører for *Morsø* distrikt, sparekassebogholder *A. Clausen*, Nykøbing M., har ønsket sig fritaget for dette hverv, som derefter er overtaget af bankfuldmægtig *Kr. Hagger*, Morsø Bank, Nykøbing M.

*

Brædstrup plantningsforening har udnævnt skovrider *Madsen*, St. Hjølund, til æresmedlem af plantningsforeningen.

*

Jeppe Aakjærs lille krat

I anledning af ingeniør *Th. Claudi Wesths* 85 års fødselsdag den 1. februar har han til forskellige dagblade fortalt nogle erindringer, bl. a. følgende lille begivenhed i forbindelse med *Jeppe Aakjær*, der jo kæmpede så intenst for at bevare heden. »Han, der jo mere end nogen anden var lyriker«, siger *Claudi Westh*, »havde engang oppe ved Limfjorden et lille

vildsomt krat. Et eldorado for en digter, ikke sandt? Men en dag sendte Aakjær un alligevel bud efter mig og bad mig hjælpe ham med at dyrke det krat op. Selv lyrikeren ville da nok ha' noget ud af sin jord!»

*

Den gamle smedie fra Fjølstervang

På Herning musæum er i det frie genopbygget en gammel smedie fra Fjølstervang, således som den gengives på hosstående billede. I ældre tid

blev husene vinterklædt med lyngtørv (træk), dels for at beskytte de lerklinede vægge og dels for at lune. Beboelsen er såre primitiv: Lergulv, loft af rafter med græstørv over, såkaldt »laj«, en muret og klinet bænk ved siden af potteovnen, en sten at sidde på ved bordenden, en delvis muret seng med lyngknipper i bunden o. s. v. Mellem den lille forgang og smedien er en »løb«-dør, syet af halm med siemer o. s. v.

*

Af renterne af Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles skovbrugsfond er der et beløb på ca. 8200 kr. til rådighed til uddeling pr. 1. april 1953.

Beløbet kan anvendes 1) til understøttelse af skovbrugsstuderende ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole samt 2) til understøttelse til skovbrugsvidenskabelige undersøgelser.

Ved uddeling af *understøttelse til skovbrugsvidenskabelige undersøgelser* gives der ansøgninger fra yngre forstkandidater en fortrinsstilling. I ansøgningerne må nøje redegøres for det videnskabelige arbejde, hvortil understøttelse søges.

*

Morsø plantningsforening har, efter hvad formanden, gdr. *Viggo Dissing*, oplyser, i 1952 udleveret 35 000 løvtræer og 34 000 nåletræer.

— Konsulent *Martin Nielsen*, Vejle, der er formand for *Vejle plantningsforening*, oplyser, at foreningen til 169 modtagere har fordelt 207 000 nåletræer og 143 600 løvtræer.

— Efter 30 års virksomhed som formand har *J. P. Lauridsen*, Thim, ønsket at nedlægge sit formandsskab for *Thim læplantningslaug* og er afløst af *Kr. Skannerup*. *J. P. Lauridsen* blev udnævnt til æresmedlem.

— Den 7. november 1953 er det 65 år siden *Ringkøbing og omegns læplantningsforening* blev stiftet. I 1952 har foreningen til 186 modtagere udleveret 91 000 nåletræer og 39 000 løvtræer.

— *Skanderborg og omegns plantningsforening* har i 1952 til 149 medlemmer fordelt 133 000 nåletræer og 31 500 løvtræer.

— *Kjellerup og omegns plantningsforening* har i 1952 til 71 medlemmer fordelt 104 000 nåletræer og 20 000 løvtræer. Ved generalforsamlingen forleden talte skovriden *Sv. A. Christensen* om læplantningsarbejdet, idet han bl. a. fremhævede de mange småplantningers betydning. Det gjaldt om at vedligeholde og forny småplantningerne og gøre det i tide.

— *Bjerringbro og omegns plantningsforening* har den 3. marts 60 års stiftelsesdag, men der vil ikke blive festet i dagens anledning oplyste formanden, gdr. *Oscar Dam*, på generalforsamlingen forleden. I 1952 er der til 140 medlemmer udleveret 132 700 nåletræer og 36 700 løvtræer. Til bestyrelsen er nyvalgt fabrikant *Poul Villadsen* i stedet for afdøde sognefoged *Jørgen Christensen*.

— *Salling og Fjends herreders plantningsforening* har i 1952 til 361 medlemmer udleveret 178 300 nåletræer og 98 400 løvtræer.

— *Rødby fjords lodsejerlaug* har i 1952 udleveret 110 400 nåletræer og 43 600 løvtræer.

— *Hammerum herreds plantningsforening* har udleveret 221 800 nåletræer og 60 500 løvtræer i 1952.

— *Han herredernes plantningsforening* har i 1952 udleveret 73 000 nåletræer og 52 300 løvtræer. Foreningen råder over et legat, hvorfra der i år er brugt 240 kr. til uddeling af gratis træer, oplyste formanden, *Kr. Holm*, *Dronningholm*, på den forleden afholdte generalforsamling.

*

Skovfoged *M. Vinbeck*, *Starup plantage*, fylder den 11. marts 60 år.

*

Sprogfornyelse

Det danske statsskovbrug er ved at udarbejde en vejledning i forebyggelse og bekæmpelse af skovbrande. Vejledningen betegnes som en »skovbrands-ståbi«.

»Ståbi« er en nyskabelse i det danske sprog, men vist i og for sig meget oplysende og talende.

*

Det danske købestævne, det 43. i rækken, finder sted i *Fredericia* 30. juli —9. august 1953.

*

I følge »*Skogen*« eksporterede Sverige i 1951 for 5,0 milliarder svenske kroner træ og papir, i 1952 for 3,3 milliarder og for 1953 beregnes en eksport på 2,7 milliarder. Det er prislefaldet, der har virket stærkest, men tonsmængden er dog også faldet stærkt, bl. a. for papir og pap fra 742 000 tons i 1951 til 561 000 tons i 1952, modsvarende en værdi af henholdsvis 1129 millioner kr. og 682 millioner kr.

*

Fra hedeselskabets grundforbedringsvirksomhed

Fra distriktskontorerne under hedeselskabets mose- og engafdeling foreligger der en opgørelse over arbejdet i januar måned 1953.

Det fremgår heraf, at der i månedens løb er fuldført: 276 dræningsarbejder omfattende 1003 ha til en udgift på 1 401 965 kr., 9 vandløbsreguleringer med 1085 ha til 2 138 150 kr., 2 opdykningsarbejder med 28 ha til 11 900 kr. og 39 sager af forskellig art med 103 ha til 46 645 kr., ialt 326 arbejder med 2219 ha til 3 598 660 kr.

I samme måned er der ved samtlige distrikter færdigprojekteret og tilstillet rekvirenterne 274 forskellige sager omfattende 1671 ha til 2 035 520 kr.

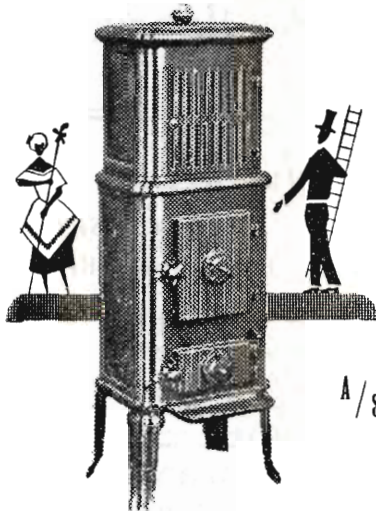
C. V. S. L.

*

I januar har arbejdsledere under hedeselskabet stiftet en landsforening til varetægelse af arbejdsledernes faglige og økonomiske interesser.

*

Fyres De med
TØRV?

Der findes RIBE-
ovne til
ethvert formål

Brændekaminer,
tørveovne, brænde-
komfurer etc.

— tal med en RIBE-
forhandler — eller
skriv efter brochure.

A/s **RIBE JERNSTØBERI**

Telefon Ribe 261

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)

Kontor i Karup

**Viborg Byes og Omegns
Sparekasse**

Telefon 1400 (3 lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15

**Børnelammelses- og
ulykkesforsikring**

Den gensidige
Landbo-Sygeförening

Vesterbrogade 15
København V.

Telef. 6659 - 5974

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer.

Tjæreborg cementstøberi.

Hurtig levering.

Telefon 21.

Reel betjening.

Landbrugslotteriet

udlodder årligt

kr. 5.485.620

Største gevinst

2 gange årligt

kr. 80.000

**Røde
DRÆNRØR**

fra 2"-12" haves

altid på lager

Forlang tilbud

»Sofienlund«

Teglværk

Telefon 10 Ulstrup

AKTIESELSKABET

SKARREHAGE MOLERVÆRK

STRYG elektrisk....

**Stenstrup og Odense
teglværkers kontorer**

Stenstrup - Telefon nr. 19

Prima drænrør

FORLANG
„ODIN“
ØL
FINESTE KVALITETER

AALBORG TAFTEL AKVAVIT.

ANVEND TORVESTROELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med flintsandet undergrund kan en tilsludging af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestroelse (»hundekød«) omkring stødfugerne.

Spørg hedeselskabet

A/s Fiskbæk Briketfabrik

Herborg 12

Brostrøms

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

BRUG **RANDERS**
REB

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO
Telefon Ans 25

Planter til skove,
læhegn og haver

FROKONTORET

(for undersøgt markfrø)
— Grundlagt 1887 —

KOLDING
Telefon 43

Alle arter jordbrugskalk -
SKANDINAVISK KALK & KRIDT 1/3

Hasseris - Aalborg telefon 9253 - Alba 10650
Værket telefon Sdr. Tranders 110

RESENBRO

CEMENTSTØBERI
v/ ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima b-tonør efter dansk
ingeniørforenings normer

Mrk. \triangle i alle gangbare dimen-
sioner fra 10-60 cm såvel med
som uden muffe

Katalog sendes
gratis paa
Forlangende

Røde
drænrør
2"-12"

● Fredenshøj Teglværk
Aabenraa Telefon 2127

A/S Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive
PRØAVL . FRØHANDEL

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

Sophus Berendsen A/S

V. Farimagsgade 41 . København V.
Store Torv 10 . Aarhus

ALT I ENTREPRENORMATERIEL

Leverander til hedeselskabet

Rødkjærbro Cementvarefabrik
ved I. T. Birk . Telef. Rødkjærbro 14

FØRER KUN \triangle MÆRKEDE VARER
Alle arter betouvarer til afvanding og kloak føres
Forlang tilbud

Trifolium Frø

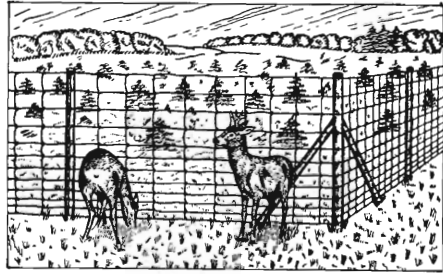
KØBENHAVN

RANDERS

„DANSK STAALGÆRDE“

BEDSTE OG BILLIGSTE HEGN
TIL MARK, SKOV, HAVE ETC.

AKTIESELSKABET

NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

Dansk Andels
Cementfabrik
Nørresundby

Prima
Portland
Cement

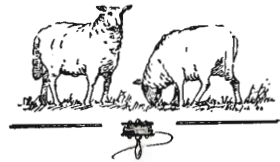

DANSK ANDELS CEMENTFABRIK
NØRRESUNDBY

Special-
cement
„Record“

A. Philipsen & Co.

Sct. Mathiasgade 58 . Viborg
Elektriske anlæg
Vandværksanlæg
Telefon 173 og 174

Andels-
Klædefabriken

Grindsted

Telefon 20

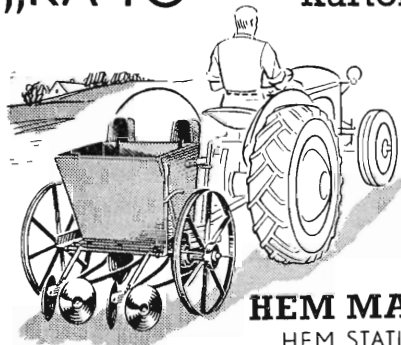
L. KRISTENSEN
REMINGTON OG REMTOR
SKRIVEMASKINER

DANMARKS ÆLDSTE
SKRIVEMASKINE-FIRMA
FREDERIKSBERGGADE 1 A
KØBENHAVN K.

Skivehus
Asfalt- og
Tagpapfabrik

Asfalt
til imprægnering
af cementrør

„RA-TO“ Kartoffellæggere

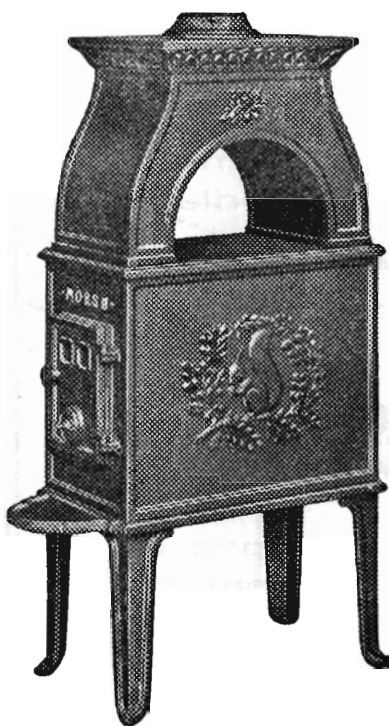
Hestetr. Maskine
med Forvogn
1075.—

Hestetr. Maskine
uden Forvogn
900.—

2-Rk.s Maskine for Lift
1025.—

HEM MASKINFABRIK
HEM STATION · TELEFON 26

Morsø Støbejerns

AKTIESELSKABET
N.A. Christensen & Co.
KGL HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup (formand),
forstander N. C. Nielsen og civilingeniør A. Fredborg.

Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg